

nek sajátos stílusát és atmoszféráját a fordítások találóan adják vissza.

LYUBLJANOVICS KYRA VERONIKA

(*Scolar Kiadó, Budapest, 2003, 208 oldal, 1200 Ft*)

Abszolút semmi köze a szexhez (Kortárs dán elbeszélők)

A borús hangulatú irodalmi kalandok iránt fogékony olvasó számára rendkívüli élményt kínál e válogatás, melyben a dán novellisztika elmúlt húsz évének legegységesebb hangú képviselői kaptak helyet. A nálunk javarészt még ismeretlen fiatal szerzők a nyolcvanas évek végén és a kilencvenes évek elején kezdték írói pályájukat, tehetségükre, műfaji keretektől független alkotói tudatosságukra jellemző, hogy sokuk nevét lírikusként és regényíróként is elismerés övezi Dániában. Műveikben bőséggel merítenek az újabb kori skandináv irodalom hagyományosan realista/naturalista szellemiségéből, választott formanyelvük azonban már inkább a modern minimalista próza hatásait mutatja, s nem idegen tőlük az abszurd és a fantasztikum irányába mutató kompozíciós elemek használata sem.

A kötet elbeszélései sokszínűségük ellenére is felfűzhetőek egy per-

manens gondolati szálra, mivel érezhetően közös bennük a szereplők testi-lelki egyensúlyvesztésének, néhány esetben érzelmi-erkölcsi devianciájának kíméletlen ábrázolása. Furcsa, helyenként megdöbbentő végkifejlettel bíró történetek elevednek meg e lapokon, olyan világba csöppenünk, ahol, látszólag, lehetetlen elkerülni az elviselhetetlenség határát is át-átlépő élethelyzetek felé sodródást, az alacsony ingerküszöbű létezés lélekalhálszerű állapotát vagy éppen a (kis)polgári felszín alatt rejlő, de már alig leplezett, nemritkán nyers erőszakhoz vezető indulatok elszabadulását. Szinte minden írásban diszharmonikussá vált életek, tönkrement emberi kapcsolatok megrázó epizódjai villannak fel, pillanatfelvételekből álló sorstörödékek, melyek kor- és körképként tartanak elénk tükröt, pontosan úgy, ahogy Peter Høegh szimbolikus novellájának *torzítatlan* valóságot mutató tükre teszi. A látvány persze kevésbé örömteli, a diagnózis viszont annál nyilvánvalóbb: bár fikció, mindez mégis rólunk, mai emberekről szól, jobban mondva rólunk *is* szólhat. Nem nehéz tehát azonosítani a társas magány okozta szenvedést, a hétköznapi egyhangúságában őrlődő ember klauszrofóbiáját, az apatikus cselekvésképtelenséggel éles kontrasztba állított önpusztító hajlamot vagy akár a másik fizikai-szellemi megalázásának perverz vágyát.

Ezekben a tömör, jól felépített szövegekben nincsenek olvasóbarát megfontolásokból lekerekített élek, nincsen okokat firtató terjengős verbalizmus, csak az adott jelenség és annak minél precízebb rögzítése a mérvadó. Olvasás közben látni tanulunk, megpróbáljuk körvonalakból is meglátni és megérteni a történetek lényegét, időnként úgy, hogy csak az előzmények és a lehetséges következmények rekonstruálása adhatja meg az értelmezés kulcsát. A válogatás egészére igaz, hogy az olvasói éleslátás képességének igénye szimbiózisban áll a mögöttes folyamatok láttatásának írói szándékával, az elbeszélte eseményeket tulajdonképpen ez a vezérlőelv mozgatja abban az alkotót és közönséget összekötő kétirányú kommunikációs csatornában, amely nélkül nem létezhet művészet. Ez a törekvés különösen jól tetten érhető Jan Sonnegaard és Mads Brenøe egy-egy nagyszerű novellájában, ahol az olvasó „valóságérzékelését” kizárólag a *voyeur* szerepét tudatosan vállaló narrátor egyszere hidegen kalkuláló, máskor ösztönös impulzusoktól fűtött szemlélődése határozza meg.

Néhány szerző, mint például Solvej Balle vagy Naja Marie Aidt, nagyfokú humánummal, már-már tapintható empátiával közelít a kilátástalanság csapdáiból kiutakat kereső szereplőkhöz, mások, főképp Simon Fruelund, rejtélyes szűkszavúsággal pusztán sejtetik a nyomasztó

összefüggéseket. Noha a novellák többsége pesszimista hangvételű, hangsúlyosan jelen van bennük a humor is, persze nem harsány módon, inkább a vonneguti akasztófa-humor és az örkényi abszurd ironia keverékeként. Nincs kétség, izgalmas utazásra vállalkozunk, ha időt szánunk erre a kötetre, a végére talán még arra is rádöbbenünk, hogy Dánia közelebb van, mint gondoltuk...

FEKETE LÁSZLÓ

(*Scolar Kiadó, Budapest, 2003, 208 oldal, 1495 Ft*)

Nők egy fedél alatt (Mai kínai kisregények)

Mire számíthatunk egy antológiánál? Egy biztos: a szerkesztő által meghatározott vagy adott tulajdonság mentén egybegyűjtött művekre és szerzőkre, melyek között gyakori válogatási indok a műfajra, a nemzetiségre, a kortársi mibenlétre vagy épp mindháromra való hivatkozás. Ezek a koncepciók ritkán támadhatók, annál inkább remélt céljuk.

Az Európa most kiadott antológiája kínai kisregényeket mutat be, de címével ellentétben csak részben maiakat. A *Nők egy fedél alatt* öt olyan alkotást oszt meg a magyar olvasóval, amelyek a nyolcvanas évek